

Імперфекціоністи

Том Рахман

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

Переклад — Вікторія Дудик

© Видавничий дім «Фабула». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

«Рейтинги Буша знову падають». Паризький кореспондент Ллойд Барко

Ллойд скидає ковдру й кидається до вхідних дверей у білому спідньому та чорних шкарпетках. Він хапається за клямку й на мить прикриває очі. Холодний протяг рветься з-під дверей, він піджимає пальці ніг. Але в коридорі — тиша. Чути лише цокіт підборів поверхом вище. По той бік подвір'я скрипить віконниця. І його власне дихання — вдих, видих.

Ледь доноситься жіночий голос. Він міцніше стискає повіки, наче для того, щоби підсилити звук, але розрізняє лише бурмотіння — бесіду чоловіка і жінки за сніданком у квартирі навпроти.

Аж раптом прочиняються двері: її голос гучнішає, підлога в коридорі скрипить — вона наближається.

Ллойд тікає, відчиняє вікно, що виходить на подвір'я і займає позицію біля нього, вдивляючись у свою частинку Парижа.

Вона стукає у вхідні двері.

— Заходь,— вимовляє він.— Немає потреби стукати.— І його жінка ступає в їхню квартиру вперше за минулу ніч.

Він не обертається, щоби поглянути на Ейлін, тільки щільніше притискається голими колінами до залізного огороження. Вона гладить сиве волосся на його потилиці. Від несподіванки він здригається.

— Це лише я,— каже вона.

Усміхається: зморшки біля очей, губи трохи розтуляються, наче хоче щось сказати. Але жодного слова. Відхиляється.

Зрештою він обертається і застає її біля шухляди зі старими фотографіями. Кухонний рушник звисає з її плеча і вона витирає пальці, мокрі від чищення картоплі, рідини для миття посуду, покремсаної цибулі, і брудні від землі з віконних горщиків. Ейлін — це жінка, яка торкається всього, все пробує на смак, копається у

всьому.

Вона вдягає окуляри для читання.

— Що шукаєш? — питає він її.

— Себе маленьку, у Вермонті. Хочу показати ту світлину Дідьє.

Вона зводиться, прихопивши фотоальбом і зупиняється біля дверей.

— Думаю, у тебе є плани на вечерю, так?

— Хм.— Він киває на альбом.— Можливо.

— Не зрозуміла?

— Ти ж тікаєш за двері навпроти.

— Ні.

— Тобі можна.

Він не заперечував проти її дружби із сусідом Дідьє. Вона ще не перейшла той рубіж — їй потрібен секс, на відміну від нього. На вісімнадцять років молодша — різниця, що тепер розділяє їх, наче озеро. Він посилає їй повітряний цілунок і повертається до вікна.

Дошки в коридорі скриплять. Двері Дідьє розчиняються-зачинаються: Ейлін не стукає, просто заходить собі.

Ллойд бере телефон. Минув тиждень відколи він здав статтю, і йому потрібні гроші. Набирає номер редакції в Римі.

Стажер з'єднує його з редактором новин Крейгом Мензісом — лисіючим невротиком, від якого залежить, що саме з'явиться в наступному випуску. День чи ніч — Мензіс завжди за своїм столом. У його житті немає нічого, крім новин.

— Є хвилинка? — питається Ллойд.

— Насправді я трохи зайнятий. Надішлеш електронного листа?

— Не можу. Проблема з комп'ютером.— Проблема в тому, що в Ллойда немає комп'ютера; він і досі користується текстовим процесором 1993 року випуску.— Можу роздрукувати і надіслати факсом.

— Гаразд. Але терміново. І благаю — відремонтуй свій комп'ютер.

— Так. Полагодити комп'ютер. Прийнято до уваги.— Він дряпає пальцем на сторінці записника, наче вигадує кращу ідею ніж та, що там нашкрябана.

— У мене є цікавинка про ортолана{1}. Це французький делікатесний птах — гадаю, різновид зяблика, якого тепер заборонено вживати. Його кидають в клітку, виколують очі, щоб він не знав, день зараз чи ніч, і постійно годують. Коли він уже не може їсти, заливають коньяком і варять. Востаннє його їв сам Міттеран.

— Хо-хо,— обачливо сміється Мензіс.— Але де тут новина, перепрошую?

— Немає. Просто цікавинка.

— У тебе ще щось є?

Ллойд знову щось вишкрябує з блокнота.

— А як щодо ділової статті про вино: вперше у Франції купують більше рожевого ніж білого.

— Справді?

— Напевно. Треба ще перевірити.

— Є щось більш актуальне?

— Вам не сподобалося про ортоланів?

— Не думаю, що в нас знайдеться місце. Важкий день — чотири сторінки новин.

Решта видань, у яких Ллойд працював віддалено, кидали його. І тепер схоже на те, що і ця газета — останнє джерельце, останній роботодавець — теж збирається його послати подальше.

— Ти знаєш, що зараз із грошима важкувато, Ллойд. Ми платимо лише за ті новини, від яких у людей лізуть очі на лоба. Ні, не кажу, що твої їх не вражають. Маю на увазі, що Кетлін зараз хоче щось гаряче: тероризм, Іран та ядерна війна, Росія — щось подібне.

Річ у грошах, не в тобі.

Ллойд кидає слухавку й повертається до вікна, задивляється на багатоквартирні будинки Шостого округу: білі стіни брудні там, де по них лився дощ, бо протекли водостічні труби. Фарба лушиться, віконниці щільно зачинені. У внутрішніх двориках унизу юрмляться мешканці — власники велосипедів — керма, педалі та спиці чіпляються одне на одне. Цинкові дахи над головою, димарі, що мережать біле небо димом.

Він підходить до зачинених дверей і зупиняється, прислухаючись. Вона може повернутися разом із непрошеним Дідьє. Це ж їхній дім, заради Бога.

Коли надходить година вечері, він починає якнайгучніше шуміти: тарахкає вішалку дверима, імітує напад кашлю — усе для того, щоби Ейлін почула, як він відправляється у своїх справах, хоча жодних планів у нього немає. Він просто не в змозі подолати ще одну «благодійну трапезу» разом із нею та Дідьє.

Він блукає бульваром Монпарнас, аби згаяти час, купує коробку цукерок, щоби подарувати її своїй доньці Шарлотті, і повертається додому — цього разу тихо-тихо. Коли заходить до квартири, трохи підважує двері, щоби приглушити скрип петель, а тоді обережно їх зачинає.

Не вмикає верхнє світло — Ейлін може помітити його з-під дверей. Навпомацки пробирається в кухню, відчиняє холодильник, аби світив. Відкриває банку з нутом і пивається в нього виделкою, помічаючи краєм ока вікові плями на правій руці. Тоді бере виделку в ліву, а допотопна права пірнає глибоко в кишеню штанів, прихоплюючи тонкий шкіряний гаманець.

Йому завжди бракувало грошей. Витратити виходило краще, ніж заощаджувати. Сорочки ручної роботи із лондонської Джермін-стріт, запаси Château Gloria 1971 року, ставки на іпподромі, через які він ледь не вскочив у халепу. Незапланований

відпочинок із незнайомими жінками у Бразилії, роз'їзди на таксі...

Він знову набирає на виделку трохи нуту. Сіль. Йому потрібна сіль. Додає дрібку в банку.

На світанку він лежить під кількома ковдрами і покривалами — нащо йому опалення, якщо немає Ейлін? Сьогодні він навідає Шарлотту, та ця думка не робить його щасливим. Він перевертається на інший бік, ніби перекочуючи спогади від неї до свого сина Жерома. Миле дитя... Ллойд знову перевертається. І спати не хочеться, і вставати тяжко. Лінивий — він стає лінивим. Тоді скидає ковдри і, тремтячи від холоду, у самій білизні та шкарпетках підходить до письмового столу. Переглядає старі номери телефонів — сотні клаптиків паперу, скріплені степлером, скотчем, склеєні разом. Але ще рано для дзвінків.

Усміхається, згадуючи імена колишніх колег. Редактора, який вилаяв його за те, що він пропустив перші бунти в Парижі у шістдесят восьмому, бо напився, сидючи у ванні з подружкою. Начальника новинного бюро, із яким вони прилетіли до Лісабона, і той доручив йому зібрати відомості про переворот тисяча дев'яtsel сімдесят четвертого{2} — попри те, що він жодного слова португальською вимовити не міг.

А ще одного репортера на пресконференції Жіскара д'Естена — обоє потішалися над тим, що відбувалося, аж поки прессекретар президента не наказав обом залишити зал. Скільки їх, старожилів, ще лишилося?

Штори у вітальні позаду поступово світліють. Він відхиляє їх. Ні сонця, ні хмар — самі будівлі. Хоча б Ейлін не знає, що в нього із грошима. Якби знала, спробувала би допомогти. Тоді що би йому залишилося?

Він відчиняє вікно, вдихає свіже повітря, притискає коліна до огорожі. Велич Парижа — оця висота і широта, твердість і м'якість, ця ідеальна симетрія, людська воля, викарбувана на камені, на

підстрижених газонах, на неслухняних кущах троянд — то якийсь інший Париж. Його ж — набагато менший — складається з нього самого, цього вікна та скрипучих дощок у коридорі.

О дев'ятій він марширує через Люксембурзькі сади на північ. Відпочиває біля Палацу Правосуддя. Вже видихався? Лінивий виродок. Змушує себе йти далі, через Сену, вгору вулицею Монторгей, повз Великі Бульвари.

Крамниця Шарлотти розташована на вулиці Рошешуар — не на самому височенному пагорбі, дякувати Богу. Магазин ще не відчинений, тож він плентається до кафе, відтак змінює намір — на витребеньки грошей катма. Оцінює поглядом вітрину доньчиної крамниці, де повно капелюшків ручної роботи, розроблених Шарлоттою і виготовлених командою дівчат у лляних фартушках з високою талією і в чепчиках як у служниць вісімнадцятого століття.

Вона з'являється пізніше позначеного на вивісці часу.

— Оуї? — каже, помітивши батька. З ним вона розмовляє виключно французькою.

— Я милувався твоєю вітриною,— відповідає він.— Ти гарно її оздобила.

Вона відмикає крамницю і заходить усередину.

— Чому ти вдягнув краватку? Кудись збираєшся?

— До тебе. Прийшов провідати тебе.— Він простягає їй коробку цукерок.— «Калісони»{3}.

— Такого не їм.

— Я думав, вони тобі смакують.

— Не мені. Бріжит їх любить.— Це її матір, друга колишня дружина Ллойда.

— Може, передаси їй від мене?

— Вона нічого від тебе не візьме.

— Ти така брутальна зі мною.

Вона марширує туди-сюди по той бік прилавку, прибираючи все на своєму шляху, мов завірюха.

Заходить покупець, і Шарлотта усміхається. Ллойд ховається в куток. Клієнт виходить — і Шарлотта продовжує бій із пилюкою.

— Я зробив щось не те? — питається він у неї.

— О Боже! Ти такий егоїст!

Він задивляється в дальній куток крамниці.

— Вони ще не тут! — відрубусь вона.

— Хто?

— Дівчата.

— Твої робітниці? Навіщо вони мені?

— Ти прийшов надто рано. Невчасно.

Шарлотта впевнена, що Ллойд переслідував кожну жінку, яку вона колись представляла батькові,— починаючи з її найкращої ліцейської подруги Наталі, котра якось приїхала на вакації в Антиб і загубила в морі верхню частину купальника. Шарлотта перехопила його погляд. На щастя, вона так і не дізналася, що між її батьком і Наталі було щось більше.

Та все це позаду. Минулося нарешті. Безглуздий огляд минулого — стільки зусиль витрачено дарма. Лібідо: всі ті роки цей тиран гнав його з комфортної Америки до гріховної Європи в пошуках пригод і завоювань, одружував його чотири рази, кидав до нього сотні інших, відволікаючи, принижуючи і ледь не гублячи. Але тепер із цим милосердно покінчено, за минулі роки жадання потухло,— зникло так само загадково, як і з'явилося. Вперше, відколи йому виповнилося дванадцять, він дивиться на світ без жаги. Це збиває його з толку.

— Тобі справді не подобаються цукерки?

— Я їх не просила.

— А й справді.— Він сумно всміхається.— Чи є щось, про що ти могла би мене попросити?

— Що саме?

— Щось допомогти.

— Мені не потрібна твоя допомога.

— Добре,— каже він.— Тоді добре.— Він киває, зітхає і повертається до дверей.

Вона його наздоганяє. Він тягнеться до її руки, але вона її висмикує. Повертає коробку з цукерками:

— Я це не їстиму.

Повернувшись додому, він переглядає контактні номери і врешті-решт телефонує давньому приятелю, репортеру Кену Лаццаріно, який працює в журналі на Мангеттені. Вони обмінюються новинами і на якусь мить поринають в ностальгію, а втім їхня розмова має свої підводні камені: обидва знають, що Ллойд потрібна послуга, хоч він і не наважується попросити. Нарешті все ж таки вичавлює із себе:

— Можливо, я зможу вам щось запропонувати?

— Ти ж ніколи для нас не писав, Ллойде!

— Знаю, просто питаю.

— Наразі я займаюся онлайн-стратегією, бо більше не тягну контент.

— А є хтось, із ким я можу поспілкуватися?

Вислухавши кілька заперечень, Ллойд кладе слухавку. З'їдає ще одну банку нуту і знову випробовує Мензіса.

— А що як я запропоную огляд європейського бізнесу?

— Зараз над цим працює Харді Бенджамін.

— Друже, я розумію, що це справжнє прокляття — неможливість надіслати електронного листа. Але ж є факс. Це те саме.

— Що ж, добре. Слухай, я дам тобі знати, якщо нам знадобиться щось із Парижа. Або зателефонуй, якщо з'явиться щось справді цікаве.

Ллойд відкриває французький журнал із поточними новинами з надією викрасти звідти історію. Він нетерпляче гортає сторінки — половина імен йому невідомі. Хто це, чорт забирай, на світліні? Раніше він знав усе, що коїлося на його батьківщині. На пресконференціях — у перших рядах, із піднятою рукою, він зазвичай випереджав питання інших. Тепер, якщо пощастить, сидить десь позаду, малюючи в напівсні карлочки в записнику.

На кавовому столику накопичилася грудa запрошень. Значні і незначні сенсації його оминають. Та все ж у нього є клепка на очевидні штуки — він пише їх на п'яну голову, із напізакритими повіками, у самій білизні за текстовим процесором.

Ллойд жбурляє тижневик на крісло. Яка вже різниця?

Телефонує синові:

— Я тебе розбудив? — питає він французькою.

Жером прикриває слухавку долонею і кашляє.

— Збирався запросити тебе на обід,— пропонує Ллойд.— Ти зараз у міністерстві?

Але у Жерома вихідний, тому вони домовляються зустрітися в бістро біля площі Кліші — Жером живе десь поблизу, а втім, його точна адреса залишається для Ллойда таємницею, як і посада сина в міністерстві закордонних справ Франції. Загадковий хлопчина.

Аби подивитися ціни в меню, Ллойд заздалегідь прибігає до бістро. Відкриває гаманець, аби перерахувати гроші, відтак резервує столик.

Коли приходить Жером, Ллойд зводиться, усміхаючись.

— Я ледь не забув, як люблю тебе!

Жером хутко, наче у дитячій грі з музичними стільцями, всідається за столик.

— Ти дивний.

— Так, є таке.

Жером розгортає серветку і проводить рукою по своїх кучерях, лишаючи сплутані кінці. У його матері Франсуази, актриси театру із жовтими від тютюну пальцями, була така сама звичка розчісувати волосся. Це надавало їй привабливості доти, доки вона не втратила роботу й не стала просто розпатланою. Жером, у свої двадцять вісім уже пошарпаний життям, одягнений, наче з вінтажної крамниці: в оксамитовий піджак, рукави якого ледь сягають ліктів, і занадто вузьку сорочку в тонку смужку — крізь дірку в нагрудній кишені видно кілька сигарет.

— Дозволь-но мені купити тобі сорочку,— випалює Ллойд.— Тобі потрібна нормальна сорочка. Поїдемо до «Гілдіч енд Кі», це внизу на Ріволі... Візьмемо таксі. Ну ж бо! — Це необдумано, адже йому не вистачить грошей на нову сорочку. Але Жером, на щастя, відмовляється.

Ллойд тягнеться через стіл і стискає синів великий палець.

— Скільки часу... живемо в одному місті, ради Бога!

Жером відсмикує пальця і бере до рук меню. Він обирає салат із козячим сиром та волоськими горіхами.

— З'їж щось солідне! — заперечує Ллойд.— Замов стейк! — Він посміхається, хоч його погляд вже шукає ціну на стейк. Підбирає пальці ніг.

— Я хочу салат,— каже Жером.

Ллойд і сам замовляє салат — це найдешевша страва. Пропонує синові пляшку вина — той відмовляється, і йому стає легше. Ллойд вовком кидається на їжу, змолотивши zarazом і весь хліб із кошика. Забагато нуту, замало м'яса. Тим часом Жером клює козячий сир, оминаючи капусту.

Ллойд дразнить його англійською:

— Їж свою зелень, хлопче!

Обличчя Жерома морщиться — він не розуміє і Ллойд перекладає французькою. Колись Жером говорив англійською, але

Ллойд переїхав, коли хлопцеві виповнилося шість, тож нагоди практикуватися не було.

Як же дивно, втім, бачити в обличчі цього французького хлопця риси свого покійного батька з Огайо. Якщо не брати до уваги волосся та інше — схожість вражаюча: плаский ніс, каламутні карі очі. Навіть синова звичка говорити мало там, де треба більше. Та тільки-от слова Жерома не на тій мові. Тривожна думка закрадається до свідомості Ллойда — якогось дня його син помре. Це загальновідома річ, але про таке він раніше ніколи не думав.

— Гаразд,— каже він.— Нумо покличемо цю крало-офіціантку.— Він здіймає руку, щоби привернути її увагу.— Вона мила, так? Візьмемо її номер? Хочеш?

Жером притискає батькову руку до столу.

— І так добре,— каже він, виймаючи сигарету.

Вони не бачилися кілька місяців і причину ніяковості незабаром зрозуміють: вони люблять один одного, однак говорити нема про що. Та і що відомо Ллойді про Жерома? Більшість цього знання крутиться довкола перших років життя сина: боязкий, залюблений у комікси Лакі Люка, колись мріяв стати карикатуристом. Ллойд хотів, аби він обрав професію журналіста. «Найкраща робота у світі» — казав він.

— Що ж...— вимовляє Ллойд.— Ти і досі малюєш?

— Малюю?

— Комікси.

— Давно цього не робив.

— Намазюкай щось на серветці.

Опустивши погляд, Жером мотає головою.

Обід невдовзі закінчиться. Ллойді потрібно спитати те, заради чого він затіяв цю зустріч. Він хапає рахунок, відводячи простягнуту долоню хлопця:

— Ні. У жодному разі. Я оплачу.

Коли вони залишають кафе, у нього все ще є можливість поставити своє питання. Останній шанс. Натомість зринає нікчемне:

— Де ти живеш тепер?

— Переїжджаю. Згодом розповім деталі.

— Може, прогуляємось?

— Мені в інший бік.

Вони тиснуть руки.

— Дякую,— каже Ллойд.— За те, що погодився зустрітися зі мною.

Дорогою додому він себе проклинає. Спинається біля Ле-Аль{4}, щоби перерахувати гроші.

Тротуаром жене та сигналить, наче навіжений, підліток на скутері.

— І де мені стати? — кричить Ллойд.— Куди мені відійти?

Хлопчина газує, лається. Мопед зачіпає Ллойдову ногу.

— Чортів виродок,— кляне його Ллойд. Він так і не зміг спитати сина.

Удома Ейлін щебече:

— Якби ж ти привів його! Я би його нагодувала. Якби ж він хоч інколи заходив у гості!

— У нього справ по самі вуха.

— У міністерстві?

— Мабуть. Не знаю. Я ставлю йому питання і отримую ці невиразні...— Ллойд махає рукою, щоби підібрати слово, тоді дивиться в долоню, не в змозі знайти щось відповідне.— Не знаю. Спитай його сама.

— Добре. Але ти мусиш його привести. У нього є дівчина?

— Не знаю!

— Не гаркай на мене!

— Я не гаркаю. Але звідки мені знати, Ейлін?

— Мабуть, робота в міністерстві цікава.

— Наскільки мені відомо, він робить якісь фотокопії.

— Ні, я так не думаю.

— Утім, мушу зізнатися, це трохи дивно.

— Що «дивно»?

Він вагається.

— Просто він... усвідомлюючи, ким я працюю... що я той, хто допоміг виростити його, забезпечити його дитинство... Він знає, що я репортер — але жодного разу не згадав хоч якоїсь новини з міністерства. Це не трагічно, та, гадаю, він міг би і поділитися інформацією.

— Може, він нічого не знає?

— Я знаю, як усе там крутиться. У нього є те, що мені потрібно.

— Йому, мабуть, не дозволяють розмовляти з репортерами.

— Нікому не дозволяють. Але люди це роблять. Це називається «витік інформації».

— Я знаю,— фиркає вона.

— Ну незграбно висловився, вибач.— Він торкається її руки.— Усе гаразд. Тепер усе гаразд,— повторює він.

Наступного ранку Ллойд прокидається сердитим. Уві сні його щось розлютило, та він не може нічого пригадати. Коли Ейлін приходить до сніданку, він наказує їй повертатися до Дідьє і їсти з ним. Вона так і робить — а йому дуже хотілося, щоби вона поснідала з ним і залишилася вдома минулої ночі. Він розкриває гаманець. Сума відома, та все ж він перераховує знову. Якщо нічого не заробить, залишитися у цій квартирі не вдасться. Якщо він кудись переїде, Ейлін залишиться. А куди він без неї? Йому потрібні гроші, йому необхідна історія.

— Буджу тебе зранку вже вдруге. Коли ти взагалі прокидаєшся? — питає він телефоном у Жерома.— Слухай, нам знову треба зустрітися.

Жером прибуває в кафе й тисне батькові руку. Завченими фразами Ллойд вимовляє:

— Вибач, що знову турбую. Але для роботи мушу перевірити дещо важливе.

— Від мене що треба?

— Дрібничка. Я пишу про зовнішню політику Франції. Це терміново. Дедлайн — сьогодні. Ввечері.

Жером відкидається на спинку крісла.

— Чогось вагомого я тобі не скажу.

— Ти ж навіть не вислухав до кінця.

— Я справді нічого не знаю.

— Чим же ви там займаєтеся? — питає Ллойд, втрачаючи терпець.— Ти ж навіть не дослухав. Працюєш у міністерстві десь три роки, але не дозволяєш навідатися до тебе, нічого не розповідаєш. Ти що — прибиральник, і боїшся, що тебе викриють? — сміється він.— Вони ж надали тобі постійне робоче місце?

— Так.

— Добре. Пропоную гру в «так» чи «ні». Ти відповідаєш мені одним словом. А я намагатимуся докопатися до істини. Твій письмовий стіл стоїть поблизу робочого місця міністра?

Жером роздратовано вовтузиться.

— Не знаю. Не далеко й не близько.

— Недалечко?

— Неблизько.

— Преподобний Господь! Це наче зуби виривати. Слухай, мені потрібна історія. Дозволь хоч хвилинку поколупатися у твоїх мізках.

— Я думав у тебе є конкретне питання.

...

Том Рахман. Імперфекціоністи — ознайомчий фрагмент

Далі — у повній книжці «Імперфекціоністи».
nashaknyga.com.ua